

Подавач: громадянка Драмарецька Валентина Григорівна

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

щодо офіційного тлумачення, в аспекті данного конституційного звернення,
положення частини першої статті 215 Цивільного кодексу України

1. Правовою позицією Конституційного Суду України, сформульованій в абзаці шостому пункту 2.2 Рішенні КСУ від 11 лютого 2014 року № 1-рп/2014 у справі № 1-1/2014 за конституційним зверненням громадянина Запорожцева Олександра Семеновича щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України (справа про право на обов'язкову частку у спадщині повнолітніх непрацездатних дітей спадкодавця) є визначеним, що «Виходячи зі змісту положень частин першої, другої, третьої статті 202 Кодексу заповіт за своєю правовою природою є одностороннім правочином – дією особи, спрямованою на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Правочин, що вчиняється батьками (усиновлювачами), не може суперечити правам та інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей (частина шоста статті 203 Кодексу)».

Відтак, до заповіту як одностороннього правочину мають застосовуватися загальні правові наслідки недійсності правочину (недодержання при вчиненні правочину вимог закону), установлені главою 16 Цивільного кодексу України.

Зокрема, відповідно до положення частини першої статті 203 ЦК зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам.

В свою чергу, частинами першою статті 215 Цивільного кодексу України є унормованим: «Підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою - третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу.»

Отже, слід дійти висновку, що підставою недійсності і будь-якого заповіту, як одностороннього правочину, є недодержання в момент вчинення заповідачем заповіту вимог, які встановлені, зокрема, частиною першою статті 203 Цивільного кодексу України.

Варто зауважити, що глава 85 Цивільного кодексу України містить статтю 1257 «Недійсність заповіту», відповідно до якої (статті):

1. Заповіт, складений особою, яка не мала на це права, а також заповіт, складений з порушенням вимог щодо його форми та посвідчення, є нікчемним.
2. За позовом заінтересованої особи суд визнає заповіт недійсним, якщо буде встановлено, що волевиявлення заповідача не було вільним і не відповідає його волі.
3. Недійсність окремого розпорядження, що міститься у заповіті, не має наслідком недійсності іншої його частини.
4. У разі недійсності заповіту спадкоємець, який за цим заповітом був позбавлений права на спадкування, одержує право на спадкування за законом на загальних підставах.

Викладені положення статті 1257 ЦК України встановлюють лише такі підстави недійсності заповіту як: складення заповіту особою, яка не має на це права; порушення вимог щодо форми заповіту та його посвідчення; встановлення відсутності вільного волевиявлення заповідача та невідповідність заповіту його волі; і не наводять таких підстав недійсності заповіту як суперечливість суті заповіту актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам.

Проте, виходячи із того, що заповіт є правочином слід, в такому випадку, послатися на висновки Узагальнення Верховного Суду України від 24.11.2008 року «Практика розгляду судами цивільних справ

2.

про визнання правочинів недійсними», в яких міститься наступне важливе для розгляду даного конституційного звернення положення:

« При розгляді позовів про встановлення нікчемності правочину з посиланням на ст. 203 ЦК необхідно враховувати, що ця стаття передбачає загальну підставу для визнання нікчемності правочину і застосовується лише в тому випадку, якщо в ЦК не має спеціальної підстави (норми) для цього».

Отже, слід дійти обґрунтованого висновку, що оскільки положення статті 1257 Цивільного кодексу України не містять спеціальних норм щодо визнання заповітів недійсними у разі, якщо по своїй суті заповіти суперечать актам цивільного законодавства, інтересам держави і суспільства, його моральним засадам, то до таких заповітів повинні застосовуватися загальні норми щодо визнання правочинів недійсними, зокрема й встановлені частиною першою статті 203 ЦК України.

В свою чергу, положення частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України прямо визначають, що „Малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов’язкова частка)“.

Як підкреслив Конституційний Суд України у вже згадуваному Рішенні від 11 лютого 2014 року № 1-рп/2014 у справі № 1-1/2014: «За своєю юридичною природою свобода розпорядження власністю шляхом вчинення заповіту (свобода заповіту) є одним із основоположних принципів спадкового права, при цьому вона не є абсолютною. Кодексом визначено обмеження волі заповідача щодо права розпоряджатися власністю (обмеження принципу свободи заповіту) шляхом установа права окремої категорії осіб на обов’язкову частку у спадщині. Право на обов’язкову частку у спадщині мають малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки, які спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов’язкова частка) (абзац перший частини першої статті 1241 Кодексу)».

Отже, слід вважати, що обмеження частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України були встановлені в інтересах всього суспільства, а саме, як це сформульовано, наприклад, в рішенні районного суду в справі

«Перелік осіб [які отримують половину від того, що вони отримали б, якби спадкування відбувалось виключно за законом] базується на нормах моралі та справедливості» по відношенню до тих членів суспільства, які потребують його захисту, допомоги чи піклування, тобто додаткових соціальних гарантій.

Таким чином, слід дійти цілком обґрунтованого висновку про те, що виходячи із телеологічного тлумачення поняття (терміну) «непрацездатний», вживаного у статті 1241 Цивільного кодексу України, це поняття (термін) слід розуміти так, що непрацездатним у цій статті уважається такий член суспільства, який потребує з боку останнього захисту, допомоги, піклування, тощо, тобто гарантій соціальної захищеності, у тому числі додаткових, а отже обмеження, встановлені частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України слід розуміти як такі, що були встановлені в інтересах всього суспільства.

Відповідно до положення частини другої статі 4 Цивільного кодексу України він є основним актом цивільного законодавства України, тобто законодавчо визначає основи цивільного правопорядку України.

В свою чергу, нова редакція статті 12 Закону України «Про міжнародне приватне право» розуміє основи правопорядку України як визначення її публічного порядку.

Відповідно до чинної на даний час редакції статті 228 «Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок, вчинений з метою, що суперечить інтересам держави і суспільства» Цивільного кодексу України:

1. Правочин вважається таким, що порушує публічний порядок, якщо він був спрямований на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним.
2. Правочин, який порушує публічний порядок, є нікчемним.
3. У разі недодержання вимоги щодо відповідності правочину інтересам держави і суспільства, його моральним засадам такий правочин може бути визнаний недійсним.

3.

Згідно положень статей 1216, 1223 Цивільного кодексу України, до основ цивільного правопорядку віднесено право осіб, які є спадкоємцями, на спадкування, тобто на перехід до них прав та обов'язків (у тому числі й права власності на майно) від фізичної особи, яка померла.

В свою чергу, відповідно до статті 41 Конституції України набуття права приватної власності в порядку, визначеному законом, є конституційним правом кожного.

Відтак, є підстави уважати, що заповіт, яким обмежується встановлене частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України право на спадкування осіб, які на час вчинення заповіту мали право на обов'язкову частку в спадщині заповідача, є, в цілому або в частині його окремих розпоряджень, таким, що порушує конституційні права цих осіб на набуття права власності, а отже такий заповіт є, за логікою законодавця, закладеного принаймні в норми статей 228 ЦК України, або нікчемним або оспорюваним правочином – в залежності від ступеню важливості дефектів у складі такого правочину (заповіту).

Таким чином, не можна не визнати, що недодержання заповідачем в момент вчинення заповіту: вимог, які встановлені Цивільним кодексом України, іншими актами цивільного законодавства, а також інтересів держави і суспільства, його моральних засад, тобто критеріїв, встановлених частиною першою статті 203 ЦК України, є передбаченою частиною першою статті 15 ЦК підставою недійсності заповіту як одностороннього правочину.

Саме на таке розуміння цивільного закону, з урахуванням вже наведеного положення частини першої статті 203 ЦК України, вказують й норми Закону України «Про нотаріат» та Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.02.2012 р. за № 282/20595.

Так, частиною другою статті 69 Закону України «Про нотаріат» прямо унормовується, що нотаріус при видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом перевіряє коло осіб, які мають право на обов'язкову частку в спадщині.

В свою чергу, частиною першою глави 3 Посвідчення заповіту, внесення змін до нього та його скасування» зазначеного Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України встановлено Порядок складення заповіту. Відповідно до пункту 1.10 цієї частини першої глави 3 вказанного порядку нотаріус при посвідченні заповіту зобов'язаний роз'яснити заповідачу зміст статті 1241 Цивільного кодексу України про право на обов'язкову частку у спадщині та зміст статті 1307 Цивільного кодексу України щодо нікчемності заповіту на майно, яке є предметом спадкового договору.

Крім того, частиною другою цієї ж глави 3 цього Порядку визначено вимоги до змісту заповіту. Зокрема, відповідно до пункту 2.1 частини другої глави 3 Порядку заповіт має бути складений так, щоб розпорядження заповідача не викликало незрозумілостей чи суперечок після відкриття спадщини.

Також, відповідно до частини п'ятої 5 глави 10 цього ж Порядку:

- пункт 5.1: при оформленні спадщини за заповітом нотаріус має, зокрема, надати правову оцінку заповіту; якщо наданий спадкоємцем заповіт не відповідає вимогам законодавства, нотаріус відмовляє в його прийомі.
- пункт 5.5: При видачі свідоцтва про право на спадщину за заповітом нотаріус має обов'язково з'ясувати наявність спадкоємців, які мають право на обов'язкову частку у спадщині, перелік яких визначено у статті 1241 Цивільного кодексу України.
- пункт 5.9: Право на обов'язкову частку у спадщині виникає у спадкоємця, передбаченого частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України, у випадках, якщо у заповіті містяться положення про усунення його від спадкування або цьому спадкоємцеві заповідана частка спадщини, яка є меншою від належної йому обов'язкової частки; право на обов'язкову частку у спадщині не залежить від згоди інших спадкоємців, волі спадкодавця та не пов'язане зі спільним проживанням спадкодавця й осіб, які мають право на обов'язкову частку.
- пункт 5.10: При визначенні розміру обов'язкової частки нотаріусу слід враховувати, що частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України встановлено, що обов'язкова частка у спадщині визначається незалежно від змісту заповіту у розмірі половини частки, яка належала б кожному із спадкоємців у разі спадкування за законом. При визначенні розміру обов'язкової частки у спадщині

4.

нотаріус враховує всіх спадкоємців за законом, які могли б бути закликані до спадкування, якби порядок спадкування не було змінено заповідачем.

З шойновикладного не можна не дійти обгрунтованого висновку, що дотримання права осіб, визначених у частині першій статті 1241 ЦК України на обов'язкову частку в спадщині заповідача є складовою публічного порядку України, а недотримання цього права є нічим іншим як його (публічного порядку) порушенням.

На саме нікчемність заповітів (як односторонніх правочинів), якими обмежується право осіб, визначених у частині першій статті 1241 ЦК України на обов'язкову частку в спадщині, вказує й та обставина, що наведеними положеннями Закону «Про нотаріат» та Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України нотаріуси зобов'язані, при оформленні спадщини, без наявності будь-якого рішення суду на цей рахунок, не виконувати заповіти в тій їх частині, яка обмежує вказане право, встановлене частиною першою статті 1241 ЦК України на обов'язкову частку в спадщині, що за своєю правовою суттю, на думку подавачки даного конституційного звернення, є нічим іншим як застосуванням наслідків недієності нікчемного правочину, при якому якому (застосуванні) визнання відповідного правочину недієним судом не вимагається (частина друга статті 215 ЦК України)

2. Водночас, суди України неоднозначно застосовують положення частини першої статті 215 ЦК України стосовно можливості та необхідності визнання заповітів недійсними з підстави їх невідповідності вимогам частини першої статті 203 ЦК України (тобто з підстави, визначеної частиною першою статті 215 ЦК), у разі, якщо такі заповіти, в цілому або в частині їх окремих розпоряджень, обмежують встановлене частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України право на спадкування осіб, які на час вчинення заповіту мали право на обов'язкову частку в спадщині заповідача.

Так

А.1).

В отриманому подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/9197716> рішенні Ленінського районного суду м.Запоріжжя від 12.09.2007 року в справі № 2-1288/2007 суд дійшов наступних висновків:

«Судом встановлено, що ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1 є сином ОСОБА_4, що підтверджується копією свідоцтва про його народження. ОСОБА_3 перебувала у шлюбі зі ОСОБА_4, зареєстрованому 04.06.1983 р. Заводським РАГС м.Запоріжжя, актовий запис № 221. 27.06.1994 р. ОСОБА_4 і ОСОБА_3 приватизували АДРЕСА_4, в якій проживали, про що їм видане свідоцтво №961/257-890 БП, згідно якого зазначена квартира належить їм на праві спільної сумісної власності. Право спільної сумісної власності на квартиру зареєстровано за зазначеними особами у ЗБТІ. З пояснень сторін вбачається, що ОСОБА_4 та ОСОБА_3 вважали частки в праві власності квартири рівними – по 1/2. 14.08.2006 р. помер один з учасників спільної сумісної власності ОСОБА_4, що підтверджується копією свідоцтва про смерть. Після його смерті відкрилась спадщина на належну йому частину АДРЕСА_4. ОСОБА_1, як син померлого, а ОСОБА_3 як його дружина, являються спадкоємцями 1 черги і звернулись у встановлений законом строк до 2-ї Запорізької нотаріальної контори з заявою про прийняття спадщини, що підтверджено спадковою справою. Разом з тим, ОСОБА_4, який помер залишив заповіт, засвідчений 19.02.2005 р. нотаріально, що підтверджено випискою з Єдиного реєстру заповітів, згідно якого належну йому частину квартири заповідав ОСОБА_2. Згідно ст.1235 ЦК України, заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами родинних відносин. Разом з тим, заповідач не може позбавити прав на спадкування осіб, які мають право на обов'язкову частку в спадщині. У відповідності зі ст.1241 ЦК України неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка). ОСОБА_3, ІНФОРМАЦІЯ_2 є пенсіонеркою за віком, тобто непрацездатною вдовою померлого, у зв'язку з чим має право на обов'язкову частку у спадщині.

5.

ОСОБА_1, ІНФОРМАЦІЯ_1 є інвалідом III групи, що підтверджено довідкою МСЕК №060433 від 13.12.2006 р., до цього та ж група інвалідності йому була встановлена з 11.10.2004 р. по 07.11.2005 р., а також з 01.11.2005 р. по 30.12.2006 р., що підтверджено пенсійним свідоцтвом від 18.11.2004 р. Він є повнолітнім непрацездатним сином спадкодавця, у зв'язку з чим також має право на обов'язкову частку в спадщині.

Доводи відповідача про те, що ОСОБА_1 не має права на обов'язкову частку у спадщині, оскільки є інвалідом III групи та працездатний, суд вважає неспроможними, оскільки непрацездатними є інваліди I, II, III груп незалежно від призначення пенсії.

Оскільки заповітом померлого порушене право ОСОБА_1 і ОСОБА_3 на обов'язкову частку, то в цій частині він повинно бути визнано недійсним.

Оскільки визначені частини власників квартири, то неможливо оформлення спадщини сторонами.

Сторони не заперечують проти визначення ідеальних часток у праві власності на квартиру по 1/2 частині за кожним, після чого можливо визначити право на спадщину кожного після смерті ОСОБА_4

Згідно ст.372 ЦК України вважається, що частини співвласників у праві спільної сумісної власності є рівними, якщо інше не встановлено договором між ними.

Для визначення права на спадщину кожного необхідно визначити розмір часток співвласників зазначеної квартири по 1/2 частині за кожним.

Таким чином, після смерті ОСОБА_4 відкрилась спадщина на 1/2 частину спірної квартири.

При відсутності заповіту померлого спадкоємці I черги ОСОБА_1 і ОСОБА_3 успадковували б по 1/4 частини його спадкоємної частки.

Оскільки мається заповіт померлого на користь ОСОБА_2, то його необхідно визнати частково недійсним за викладеними вище обставинами та визнати за ОСОБА_1 і ОСОБА_3 право на обов'язкову частку в спадщині, а також право власності за кожним на 1/8 частину спірної квартири ($1/2 : 2 = 1/4 : 2 = 1/8$) [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справ за № 2-1288/2007 судів Запорізької області у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, шойнозаяченого рішення від 12.09.2007 року, яке, відтак, набуло законної сили.

А.2).

В отриманному подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1242064> рішенні Кобеляцького районного суду Полтавської області від 25.12.2007 року в справі № 2-789/2007 суд дійшов наступного висновку:

«Відповідно до ст.1241 ЦК України позивачка має право на обов'язкову частку у спадщині, оскільки вона ІНФОРМАЦІЯ_2 року народження (а.с.48), є непрацездатною за віком, тому заповіт в цій частині є недійсним. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справ за № 2-789/2007 судів Полтавської області у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, шойнозаяченого рішення від 25.12.2007 року, яке, відтак, набуло законної сили

А.3).

В отриманному подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/23756362> рішенні Якимівського районного суду Запорізької області від 19.04.2012 року в справі № 0828/460/2012 (Номер провадження 2/0828/125/2012) суд дійшов наступних висновків:

«Судом встановлено, що ІНФОРМАЦІЯ_2 померла ОСОБА_6. За своє життя остання 24 грудня 2003 року склала заповіт, який був посвідчений секретарем виконкому Кирилівської селищної ради ОСОБА_7 Відповідно до заповіту ОСОБА_6 заповідала все належне їй майно в рівних частках ОСОБА_5 (позивач по справі) та ОСОБА_2 (відповідач).

Свідок ОСОБА_7 в судовому засіданні показала, що заповіт був посвідчений нею та складений на прохання ОСОБА_6 за місцем проживання останньої. Заповідач його підписала особисто. Про те що позивач на час складання заповіту мав право на особисту частку у спадщині їй відомо не було.

В судовому засіданні позивач та його представник не заперечували той факт, що заповіт відповідав волі спадкодавця був складений нею та особисто підписаний.

Відповідно до ч.1 ст. 61 ЦПК України обставини визнані сторонами не підлягають доказуванню.

До виниклих правовідносин слід застосовувати норми діючого цивільного кодексу, оскільки спадщина

6.

відкрилась після 01 січня 2004 року.

Стаття 1257 ЦК України передбачає підстави для визнання заповіту недійсним.

Згідно до ч.3 зазначеної норми недійсність окремого розпорядження, що міститься у заповіті, не має наслідком недійсності іншої його частини.

Позивач оспорує недійсність заповіту з тих підстав, що заповідач своїм заповітом порушив його права як спадкоємця на обов'язкову частку.

Однак позивачем суду не надано доказів, що на час складання заповіту та на час відкриття спадщини він мав право на обов'язкову частину у спадщині (відповідно до ст. 1241 ЦК України), як повнолітня непрацездатна дитина спадкодавця. Так надане позивачем посвідчення інваліда, видано 30 травня 2007 року, тобто зазначений документ не є належним доказом на обґрунтування вимог позивача.

Згідно до ч.1 ст. 60 ЦПК України, кожна сторона зобов'язана довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог та заперечень.

Крім того, після відкриття спадщини ОСОБА_5 скористався своїм правом на прийняття спадщини та відповідно до вимог ст. 1269 ЦК України 17 грудня 2004 року звернувся з заявою до Якимівської державної нотаріальної контори про видачу свідоцтва про право на спадщину після смерті ОСОБА_6 23 грудня 2004 року державним нотаріусом Якимівської державної нотаріальної контори видано свідоцтво про право на спадщину за заповітом. Згідно до свідоцтва про право на спадщину за заповітом, після смерті ОСОБА_6, спадкоємцями її майна є в рівних частках ОСОБА_5 та ОСОБА_2

Згідно до витягу про реєстрацію права власності на нерухоме майно від 14 квітня 2005 року, ОСОБА_5 та ОСОБА_2 є власниками в рівних частках (по ? частині кожний) житлового будинку АДРЕСА_1 на підставі свідоцтва про право на спадщину за заповітом від 23 грудня 2004 року.

Відповідно до ч.1 ст. 1241 ЦК України неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова та непрацездатні батьки спадкують незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом.

Суд вважає, що право позивача на обов'язкову частку у спадщині жодним чином порушено не було.

Так виходячи із змісту ч.1 ст. 1241 ЦК України, у випадку спадкування за законом, якби позивач був єдиним спадкоємцем та успадкував повністю одноособово спадкове майно, то за заповітом його обов'язкова частка повинна складати не менше половини частки яка б йому належала б у випадку спадкування за законом, тобто в даному випадку не менше ?? частини житлового будинку АДРЕСА_1.

Відповідно до свідоцтва про право на спадщину за заповітом від 23 грудня 2004 року, позивач отримав у спадок після смерті ОСОБА_6 ? частини житлового будинку АДРЕСА_1, тобто його право на обов'язкову частку у спадщині порушено не було.

Крім того, як зазначила представник відповідача ОСОБА_2 - ОСОБА_3 та не заперечував сам позивач, у померлої ОСОБА_6, окрім позивача були й інші діти, а тому обов'язкова частка позивача у спадщині є меншою ніж останній отримав за заповітом після смерті своєї матері ОСОБА_6

За таких обставин суд вважає позовні вимоги необґрунтованими та такими, що не підлягають задоволенню.

На підставі викладеного, керуючись ст. ст.203,204,215,217, 1241,1257 ЦК України, ст. ст. 10, 60, 212, 213-215 ЦПК України, суд,

в и р і ш и в :

В задоволенні позову ОСОБА_5 до ОСОБА_2, виконавчого комітету Кирилівської селищної ради Якимівського району Запорізької області про визнання заповіту недійсним - відмовити в повному обсязі. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Тобто, у вказаній справі Якимівського районного суду Запорізької області № 0828/460/2012 суд, із *прямим посиланням на, у тому числі, статті 203, 215 Цивільного кодексу України*, у задоволенні позовних вимог про визнання заповіту, як такого, що порушує вимоги статті 1241 ЦК України, недійсним, відмовив *виключно* з тих підстав, що позивачем не було доведено самого порушення оспорюваним заповітом прав позивача, які випливають з частини першої статті 1241 ЦК; при цьому, за змістом викладеного рішення від 19.04.2012 року *суд не заперечує можливості визнання заповіту недійсним із підстав невідповідності його вимогам частини першої статті 1241 ЦК щодо права спадкоємців на обов'язкову частку у спадщині*.

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруковані з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справ за № 0828/460/2012 судів Запорізької області у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, шойноззначеного рішення від 19.04.2012 року, яке, відтак, набуло законної сили.

А.4).

Фактично аналогічних, *із прямим посиланням на, у тому числі статті 203, 215 ЦК України*, висновків суд дійшов й у отриманому подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет

7.

посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/27252326> рішенні Кіровського районного суду м.Дніпропетровська від 14.04.2011 року в справі № 2-1392/11:

« В судовому засіданні встановлено та не заперечувалось сторонами, що ОСОБА_5 є матірню позивача та відповідача.

Згідно свідоцтва про смерть, виданого та зареєстрованого Відділом реєстрації смерті ОСОБА_6 міського управління юстиції, актовий запис №3682 ОСОБА_5 померла 25.05.2010 року (а.с.8) та після її смерті, відповідно до ст.1220 ЦК України, відкрилась спадщина на належне останній майно.

Згідно заповіту від 21.04.2009 року, посвідченого приватним нотаріусом ОСОБА_6 міського нотаріального округу ОСОБА_7 та зареєстрованим в реєстрі за №737, ОСОБА_5 заповідала все належне їй майно та майно, що буде належати їй на час смерті відповідачу ОСОБА_1 (а.с.18).

20.10.2010 року позивач звернувся до Пятої ОСОБА_6 державо нотаріальної контори з заявою про прийняття спадщини після смерті матері ОСОБА_5 Однак нотаріусом йому було відмовлено у видачі свідоцтва про право на спадщину, з посиланням на те, що остання залишила заповіт не на імя позивача і останній, відповідно до ст.1241 ЦК України, не входить до кола спадкоємців.

Відповідно до ст.1216 ЦК України спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців).

Відповідно до ст.1217 ЦК України спадкування здійснюється за заповітом або за законом.

Відповідно до ч.2 ст.1220 ЦК України часом відкриття спадщини є день смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою.

Відповідно до ч.ч.1,3 ст.1223 ЦК України право на спадкування мають особи, визначені у заповіті. Право на спадкування виникає у день відкриття спадщини.

Відповідно до ст.1233 ЦК України заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті.

Відповідно до ст.1234 ЦК України право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Право на заповіт здійснюється особисто. Вчинення заповіту через представника не допускається.

Відповідно до ч.ч.1,2,3 ст.1235 ЦК України заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або кілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин.

Заповідач може без зазначення причин позбавити права на спадкування будь-яку особу з числа спадкоємців за законом. У цьому разі ця особа не може одержати право на спадкування.

Заповідач не може позбавити права на спадкування осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині. Чинність заповіту щодо осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині, встановлюється на час відкриття спадщини.

Відповідно до ст.1257 ЦК України заповіт, складений особою, яка не мала на це права, а також заповіт, складений з порушенням вимог щодо його форми та посвідчення, є нікчемним.

За позовом заінтересованої особи суд визнає заповіт недійсним, якщо буде встановлено, що волевиявлення заповідача не було вільним і не відповідає його волі.

Недійсність окремого розпорядження, що міститься у заповіті, не має наслідком недійсності іншої його частини.

У разі недійсності заповіту спадкоємець, який за цим заповітом був позбавлений права на спадкування, одержує право на спадкування за законом на загальних підставах.

Відповідно до ст.215 ЦК України підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені ч.ч.1-3,5,6 ст.203 цього Кодексу.

Недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (нікчемний правочин). У цьому разі визнання такого правочину недійсним судом не вимагається.

Якщо недійсність правочину прямо не встановлена законом, але одна із сторін або інша заінтересована особа заперечує його дійсність на підставах, встановлених законом, такий правочин може бути визнаний судом недійсним (оспорюваний правочин).

Відповідно до ч.ч.1-3,5,6 ст.203 ЦК України зміст правочину не може суперечити цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також моральним засадам суспільства. Особа, яка вчиняє правочин, повинна мати необхідний обсяг цивільної дієздатності. Волевиявлення учасника правочину має бути вільним і відповідати його внутрішній волі. Правочин має бути спрямований на реальне настання правових наслідків, що обумовлені ним. Правочин, що вчиняється батьками (усиновлювачами), не може суперечити правам та інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей.

В обґрунтування позовних вимог щодо визнання заповіту нікчемним, позивач посилався на те, що останній складено без дотримання вимог ст.1241 ЦК України, відповідно до якої він має право на обов'язкову частку у спадщині, як син померлої.

Разом з тим, відповідно до ч.1 ст.1241 ЦК України малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту

8.

заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

Таким чином, коло осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині визначена вказаною ст.1241 ЦК України та розширеному тлумаченню не підлягає.

Позивача до кола спадкоємців ОСОБА_5, згідно заповіту останньої, включено не було, як повнолітня, дієздатна особа, на момент складання заповіту та на теперішній час, він не набув права на обов'язкову частку у спадщині, доказів, які б свідчили про наявність передбачених ст.ст.203,1257 ЦК України підстав для визнання заповіту недійсним (нікчемним) матеріали справи не містять та позивачем у відповідності до ст.ст.11,60 ЦПК України надано не було.

З урахуванням зазначених вище обставин та положень закону, суд приходить до висновку, що позовні вимоги є такими, що не ґрунтуються на законі та в задоволенні позову ОСОБА_1 слід відмовити в повному обсязі.

На підставі викладеного та керуючись ст.ст.203,215,1216,1217,1220,1223,1233,1234,1235,1241,1257 ЦК України, ст.ст.10-12,58-62,88,169,212-215 ЦПК України, суд
ВИРІШИВ:

В задоволенні позову ОСОБА_1 до ОСОБА_4, третя особа П'ята Дніпропетровська державна нотаріальна контора, про скасування заповіту, визнання права на частку спадщини відмовити повністю. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруковки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справ за № 2-1392/11 судів Дніпропетровської області у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, шойноззначеного рішення від 14.04.2011 року, а само це рішення набуло законної сили 25.04.2011 року.

А.5).

В отриманому подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/10021071> рішенні Петровського районного суду м. Донецька від 22.06.2010 року в справі № 2-3513/2010 суд дійшов, зокрема, наступних висновків:

«В судовому засіданні встановлено, що ІНФОРМАЦІЯ_1 померла мати позивачки - ОСОБА_4. Після її смерті залишилась спадщина у вигляді однокімнатна квартира АДРЕСА_1 в Петровському районі м. Донецька.

Згідно даних 2-ї Донецької державної нотаріальної контори, після смерті ОСОБА_4 з заявою про прийняття спадщини за заповітом до нотаріальної контори звернулися ОСОБА_1, ОСОБА_2. Крім них спадкоємцем на обов'язкову частку є дочка померлої- ОСОБА_3. Заповіт від імені ОСОБА_4, посвідчений 27 грудня 2004р., згідно якого вона заповідала все майно ОСОБА_1 та ОСОБА_2.

Вирішуючи питання щодо визнання частково недійсним заповіту, суд виходить з наступного. Відповідно до вимог ст. 1241 ЦК малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка). Розмір обов'язкової частки у спадщині може бути зменшений судом з урахуванням відносин між цими спадкоємцями та спадкодавцем, а також інших обставин, які мають істотне значення. До обов'язкової частки у спадщині зараховується вартість речей звичайної домашньої обстановки та вжитку, вартість заповідального відказу, встановленого на користь особи, яка має право на обов'язкову частку, а також вартість інших речей та майнових прав, які перейшли до неї як до спадкоємця. Будь-які обмеження та обтяження, встановлені у заповіті для спадкоємця, який має право на обов'язкову частку у спадщині, дійсні лише щодо тієї частини спадщини, яка перевищує його обов'язкову частку.

Згідно довідки МСЕК від 20 серпня 2007р. позивачка ОСОБА_3 визнана інвалідом 1-ї групи внаслідок загального захворювання.

Аналізуючи вищевказані докази, суд приходить до переконання в тому, що позивачка, на момент смерті спадкодавця була непрацездатною, а тому має право на обов'язкову частку спадщини, а саме на ? частину квартири АДРЕСА_1 в Петровському районі м. Донецька, що є підставою для визнання частково недійсним заповіту, складеного 27 грудня 2004р.

На підставі викладеного, керуючись ст. 1241 ЦК України, ст.ст. 213-215 ЦПК, суд

В и р і ш и в :

Позов ОСОБА_3 до ОСОБА_1, ОСОБА_2, про визнання заповіту частково недійсним, визнання права власності на спадкове майно задовольнити.

Визнати частково недійсним заповіт від 27 грудня 2004р., складений ОСОБА_4 і посвідчений державним нотаріусом 2-ї Донецької державної нотаріальної контори, реєстровий номер 2-1896, яким вона заповідала все належне їй майно ОСОБА_1, ОСОБА_2 в рівних частках кожному.

9.

Визнати за ОСОБА_3 право власності на ? частину квартири АДРЕСА_1 в Петровському районі м. Донецька.

Визнати за ОСОБА_1 право власності на 1/4 частину квартири АДРЕСА_1 в Петровському районі м. Донецька.

Визнати за ОСОБА_2 право власності на 1/4 частину квартири АДРЕСА_1 в Петровському районі м. Донецька. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруковки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справ за № 2-3513 судів Донецької області у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, шойнозначеного рішення від 22.06.2010 року, яке, відтак, набуло законної сили.

А.6).

В отриманному подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1532754> рішенні Томашпільського районного суду Вінницької області від 20.02.2008 року в справі № 2-177/2007р. суд дійшов, зокрема, наступних висновків:

«Факт родинних стосунків ОСОБА_1. з спадкодавцем ОСОБА_3. , який помер ІНФОРМАЦІЯ_1 в с.Олександрівка, стверджується свідцтвом про їх одруження. (а.с.8), з якого вбачається, що позивачка народилася ІНФОРМАЦІЯ_2 .

Таким чином, на момент смерті ІНФОРМАЦІЯ_1 спадкодавця, позивачка набула статусу непрацездатної дружини спадкодавця і відповідно до діючої на той час норми ст.535 ЦК України (1963 року, ст.1241 ЦКУкр аїни 2004 року), мала право на обов'язкову частку в спадщині, розмір якої, незалежно від змісту заповіту, складав не менше 2/3 частки, яка належала кожному з спадкоємців однієї черги при спадкоємстві за законом.

Судом встановлено, що на час відкриття спадщини померлого ОСОБА_3. єдиним спадкоємцем першої черги була його дружина ОСОБА_1. .

На підставі викладеного й керуючись ст. ст. 1241, 1261 ЦК України, ст.10, 60 , 212-215 ЦПК України , суд-, ВИРШИВ:

Позов ОСОБА_1 до ОСОБА_2 про визнання заповітів недійсними, задовольнити.

Заповіти ОСОБА_3 на ім'я ОСОБА_2 нотаріально посвідчені секретарем Великокорусавської сільської ради Томашпільського району Вінницької області 22 квітня 1999 року, зареєстрованого в реєстрі за № 16, 23 червня 2000 року, зареєстрованого в реєстрі за №67 про заповідання належногозаповідачу половини житлового будинку з половиною надвірних будівель, земельного сертифікату серіїВН № 0348893 , виданого на підставі рішення Томашпільської райдержадміністрації від 17.09.1996 року № 209, визнати недійсним.».

А.7).

Більше того, в отриманному подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41761928> рішенні Рівненського міського суду Рівненської області від 03.12.2014 року в справі № 569/17891/14-ц суд дійшов, фактично, висновку, що заповіт, укладений із обмеженням встановленого частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України права на спадкування осіб, які на час вчинення заповіту мали право на обов'язкову частку в спадщині заповідача, як нікчемний правочин будь-яких цивільних прав та обов'язків не породжує, а свідцтво на право на спадщину, видане на підставі такого заповіту, підлягає визнанню недійсним унаслідок застосування наслідків нікчемного правочину:

«Згідно із положень ст. 1241 ЦК України, малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

На підставі ст. 1301 ЦК України свідцтво про право на спадщину визнається недійсним за рішенням суду, якщо буде встановлено, що особа, якій воно видане, не мала права на спадкування, а також в інших випадках, встановлених законом.

Чинне законодавство закріплює право фізичної особи призначити спадкоємців шляхом складання заповіту і розподілити спадкове майно, майнові права та обов'язки на свій розсуд.

Разом з тим, у ст. 1241 ЦК України визначено право певних осіб на отримання визначеної (обов'язкової) частки спадкового майна, незалежно від змісту заповіту.

Таким чином, свобода спадкового розпорядження обмежується правом осіб, які закликаються до спадкування незалежно від волі спадкодавця в силу прямої вказівки закону. Перелік таких осіб визначений ст. 1241 ЦК України, є вичерпним і розширеному тлумаченню не підлягає. До цього переліку

10.

входять лише особи, які належать до першої черги спадкоємців за законом і є малолітніми, неповнолітніми, повнолітніми непрацездатними дітьми спадкодавця (в тому числі усиновленими), непрацездатною вдовою (вдівцем), непрацездатними батьками (усиновителями) та дітьми, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені після відкриття спадщини.

Непрацездатними вважаються жінки, які досягли 55 років та чоловіки - 60 років; інваліди I, II, III груп, незалежно від того, чи призначена їм пенсія.

Відповідно до ст. 1241 ЦК України обов'язкова частка у спадщині визначається у розмірі половини від тієї частки, яка належала б кожному зі спадкоємців, що мають право на неї, при спадкуванні за законом, незалежно від змісту заповіту. Право на обов'язкову частку у спадщині не залежить від згоди інших спадкоємців на її отримання, а також місця проживання спадкоємця.

Станом на ІНФОРМАЦІЯ_1 ОСОБА_1 досягла пенсійного віку (68 років), тобто була непрацездатною, тому мала право на обов'язкову 1/2 частку у спадщині, а наявність Свідоцтва про право на спадщину за заповітом порушує її право на спадкування, тому його слід визнати недійсним.

Судові витрати, відповідно до вимог ст. 88 ЦПК України підлягають стягненню з відповідача на користь позивача.

Керуючись ст.ст. 10, 60, 208, 209, 212-215, 218, 292, 294 ЦПК України, суд, -

В И Р І Ш И В:

Позов задоволити.

Визнати Свідоцтво про право на спадщину за заповітом від 15 листопада 2006 року виданого Другою рівненською державною нотаріальною контролю на користь ОСОБА_2 - недійсним.».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справ за № 569/17891/14-ц судів Рівненської області у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, щойнозаявленого рішення від 03.12.2014 року, яке, відтак, набуло законної сили.

Проте,

Б.1).

В отриманному подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/5663302> рішенні Шевченківський районний суд м. Запоріжжя від 05.11.2008 року в справі № 2-2867/2008 суд дійшов, зокрема, наступного висновку:

«З урахуванням того, що право на спадкування обов'язкової частки у спадщині за наявності заповіту врегульовано безпосередньо законом, наявність [права] спадкоємиці на обов'язкову частку, не вказаної в заповіті, не тягне за собою недійсність заповіту. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справ за № 2-2867 судів Запорізької області у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, щойнозаявленого рішення від 05.11.2008 року, яке, відтак, набуло законної сили.

Б.2.).

Також, в отриманному подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/8907225> рішенні Томаківського районного суду Дніпропетровської області від 07.04.2010 року в справі № 2-32/2010 року суд дійшов, *із прямим посиланням на, у тому числі, статті 203, 215 Цивільного кодексу України*, зокрема, висновків, що укладення заповіту із обмеженням встановленого частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України права на спадкування осіб, які на час вчинення заповіту мали право на обов'язкову частку в спадщині відповідача, *не може бути підставою для визнання такого заповіту недійсним:*

«В судових засіданнях безспірно встановлено, що 06 листопада 2007 року /а не 08 листопада, як вказано в позовній заяві / в селищі Томаківка помер ОСОБА_4, який був батьком неповнолітньої ОСОБА_2.

Смерть його зареєстрована виконкомом Зеленогайської сільської ради Томаківського району Дніпропетровської області /актовий запис №10/.

За свого життя ОСОБА_4 розпорядився належним йому на праві приватної власності майном, залишивши заповіт на ОСОБА_3

Відповідно до змісту заповіту спадкодавець на випадок своєї смерті зробив розпорядження щодо свого майна, яким заповів належну йому земельну ділянку площею 24.120 га, що розташована на території Зеленогайської сільської ради Томаківського району ОСОБА_3

11.

Заповіт цей було посвідчено 14 лютого 2005 року / тобто за 2,5 роки до смерті ОСОБА_4 / приватним нотаріусом Запорізького міського нотаріального округу.

При складанні заповіту та його посвідченні у відповідності до діючої Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України зареєстрованої Міністром України 3 березня 2004 року за № 283 / 8882 та вимог діючого ЦК України ОСОБА_4 був роз'яснений зміст статті 1241 ЦК щодо права на обов'язкову частку у спадщині тих осіб, що вказані в частині першій статті 1241 ЦК. Тобто, на день складання заповіту спадкодавець був усвідомлений щодо цієї обставини, що його неповнолітня дитина, або непрацездатні батьки чи дружина матимуть право на обов'язковому частку у спадковому майні.

Відповідач у справі, і не оспорує цієї обставини відносно того, що неповнолітня дитина померлого має право на обов'язкову частку у спадковому майні, що залишилось після смерті ОСОБА_4

Отже, відповідач та його представник прохають суд, у позові ОСОБА_1 про визнання заповіту недійсним відмовити...

Суд, розглянувши матеріали справи, заслухавши представника позивача, відповідача та його представника, свідків, вважає за необхідне у позові ОСОБА_1 в інтересах неповнолітньої ОСОБА_2 до ОСОБА_3, третя особа: Служба у справах дітей Томаківської райдержадміністрації про визнання заповіту недійсним відмовити, з наступних підстав.

Посилання позивачки на те, що ОСОБА_4 оформив заповіт під впливом тяжких обставин і на вкрай не вигідних умовах не доведені нею в судовому засіданні та не знайшли свого підтвердження при розгляді справи.

При складанні заповіту та його посвідченні у відповідності до діючої Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України зареєстрованої Міністром України 3 березня 2004 року за № 283 / 8882 та вимог діючого ЦК України ОСОБА_4 був роз'яснений зміст статті 1241 ЦК щодо права на обов'язкову частку у спадщині тих осіб, що вказані в частині першій статті 1241 ЦК. Тобто, на день складання заповіту спадкодавець був усвідомлений щодо цієї обставини, що його неповнолітня дитина, або непрацездатні батьки чи дружина матимуть право на обов'язковому частку у спадковому майні.

Поділ спадкового майна між ОСОБА_10 та неповнолітньою дочкою померлого спадкодавця ОСОБА_2 може бути проведений шляхом отримання кожним із них свідоцтв про право на частину спадщини через державну нотаріальну контору. Спорів відносно права дитини на обов'язкову частку у спадковому майні - не було, немає і не може бути.

Але, позивачка оспорує дійсність самого заповіту, не надавши при цьому жодних суду належних доказів. Позивач вказує, що спадкодавець нібито хворів на невиліковну хворобу - туберкульоз легенів, що нічим не підтверджується. ОСОБА_2 дійсно лікувався, але жодна із його хвороб не була невиліковною, і навіть наявність тяжкої хвороби не тягне за собою недійсність заповіту. І якщо після складання заповіту через декілька днів він дійсно проходив лікування з приводу плевриту, то це не свідчить про недійсність заповіту, бо у ОСОБА_4Ю . було достатньо часу, більше 2-х років, для зміни чи скасування заповіту.

Також, вказуючи на те, що ОСОБА_4 перебував нібито у безпорадному стані, позивачка жодних доказів такого стану на момент укладання заповіту не надала.

Як на підставу визнання недійсним заповіту, позивачка посилається на ст.233 ЦК України, вказуючи, що правочин було вчинено під впливом тяжкої обставини і на вкрай не вигідних умовах. Щодо тяжких обставин, які мали місце у спадкодавця на час складання заповіту, то наявності таких доказів позивачка суду не надала. Що стосується складання заповіту на вкрай не вигідних умовах, то таке твердження не має ніякого стосунку до такого одностороннього правочину як заповіт, а на яких вигідних умовах взагалі можливо скласти заповіт, якщо в будь-якому випадку після смерті спадкодавця, його майно переходить іншим особам.

Також, ніяких доказів того, що волевиявлення спадкодавця не було вільним і не відповідало його волі, позивачка не надала.

Твердження позивачки, що неповнолітня дочка спадкодавця через противоправні дії відповідача, може залишитися без частини спадщини, не відповідає дійсності.

Відповідач у справі ніяких противоправних дій для того, щоб позбавити дитину спадщини не здійснює. У судовому засіданні відповідач пропонував закінчити спір мировою угодою.

За життя спадкодавця, як зазначили свідки, відповідач всіляко підтримував матеріально ОСОБА_4, надаючи останньому роботу у своєму фермерському господарстві, надаючи кошти для придбання житла та для придбання ліків. Він же за рахунок коштів свого фермерського господарства здійснив поховання ОСОБА_4 після його смерті.

Таким чином, посилання позивачки на те, що ОСОБА_4 оформив заповіт під впливом тяжких обставин, і на вкрай не вигідних умовах не доведені нею в судовому засіданні та не знайшли свого підтвердження при розгляді справи. Слід також виходити і з того, що заповідач в будь-який момент на протязі тривалого часу мав можливість скасувати заповіт та скласти новий, але він цього не зробив, тож його волевиявлення було направлено саме на те, щоб майно успадкувала особа, якій він це майно заповів.

12.

Даючи оцінку свідченням ОСОБА_6, у тій частині, що ОСОБА_3 змусив ОСОБА_11 підписати заповіт за умови надання грошей на лікування та свідчення ОСОБА_7, у частині того, що ОСОБА_11 після лікування не змінив і не скасував заповіт, через постійне вживання алкоголю, суд виходить з того, зі свідчень цих свідків, вони жили разом із ОСОБА_4, постійно вживали алкоголь і тому суд вважає за необхідне поставитись до їх свідчень скептично.

Отже, аналізуючи докази по справі, в їх сукупності, суд приходить до висновку, що немає ніяких правових підстав вважати, що заповіт ОСОБА_4 було укладено під впливом тяжких обставин або без дійсного волевиявлення заповідача.

На підставі викладеного та керуючись ст.ст.5,7,10,15,60,212-215,218 ЦПК України, ст.233, ст.1257 ЦК України, суд-
ВИРІШИВ:

У позові ОСОБА_1 в інтересах неповнолітньої ОСОБА_2 до ОСОБА_3, третя особа: Служба у справах дітей Томаківської райдержадміністрації про визнання заповіту недійсним - відмовити. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруковки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справ за № 2-32/2010 судів Дніпропетровської області у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, шойнозаяченого рішення від 07.04.2010 року, яке, відтак, набуло законної сили.

Б.3).

В отриманому подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/42512280> рішенні Сихівського районного суду м. Львова від 23.12.2014 року в справі № 464/5548/14-ц (провадження № 2/464/1348/14) суд дійшов, зокрема, того, що навіть встановлене порушення оспорюваним у суді заповітом права неповнолітньої особи на обов'язкову частку у спадщині не може бути підставою для визнання цього заповіту недійсним:

«позивач звернулася до суду з зазначеним позовом, посилаючись на те, що ІНФОРМАЦІЯ_2 помер ОСОБА_4 - батько малолітнього ОСОБА_2, піклувальником якого вона є. Після його смерті відкрилась спадщина, яка складалась, в тому числі, з квартири, що знаходиться за адресою: АДРЕСА_1. В силу норм ч. 4 ст. 1268 ЦК України, ОСОБА_2, як малолітня дитина, вважається таким, що прийняв спадщину. При зверненні до Шостої Львівської державної нотаріальної контори за видачею свідоцтва про право на спадщину виявилось, що у спадковій справі ОСОБА_4 містяться відомості про видане свідоцтво про право на спадщину на ім'я ОСОБА_3 Таким чином з'ясувалося, що ОСОБА_4 склав заповіт, за яким вищезгадану квартиру заповів відповідачу. При видачі свідоцтва нотаріус не мав даних про наявність інших спадкоємців, тому не міг врахувати інтереси малолітнього на той момент ОСОБА_2 Вказувала, що протягом останніх років свого життя ОСОБА_4 зловживав алкогольними напоями, у нього почастишали випадки несприйняття дійсних подій внаслідок зловживання спиртними напоями. Крім того, ОСОБА_4 перебував на обліку у ОКЗ ЛОР «Львівський обласний державний клінічний наркологічний диспансер» з листопада 2001 року з діагнозом: розлади психіки та поведінки внаслідок вживання алкоголю, знятий з диспансерного обліку у зв'язку із смертю. Враховуючи такі обставини, у позивача виникають сумніви щодо того чи міг ОСОБА_4 в момент складання заповіту усвідомлювати значення своїх дій та/або керувати ними і свідомо заповісти власне майно чужій для себе особі. Зазначала, що складення заповіту ОСОБА_4 порушило законні права та інтереси його сина, який після смерті своєї матері ОСОБА_5 у випадку спадкування за законом залишився єдиним спадкоємцем першої черги в розумінні ст. 1261 ЦК України. З урахування наведеного, позивач просила суд заповіт, складений ОСОБА_4 на користь ОСОБА_3, визнати недійсним;

...в ході розгляду справи не було здобуто доказів того, що на час складання заповіту було відсутнє волевиявлення ОСОБА_4 на вчинення заповідального розпорядження шляхом складення оскаржуваного заповіту. Позивачем не наведено достатніх підстав для визнання заповіту недійсним, оскільки, складений заповіт відповідає вимогам законодавства щодо його форми та порядку посвідчення, а отже суд приходить до висновку про неможливість з наведених позивачем підстав визнати даний заповіт недійсним, а відтак, і в необхідності відмови у задоволенні вказаної частини вимог.

Разом з тим, відповідно до норм ч. 1 ст. 1241 ЦК України малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за законом (обов'язкова частка).

Як вбачається зі свідоцтва про народження від 09.06.2009 року серії НОМЕР_2 ОСОБА_4 є батьком ОСОБА_2, останній на час відкриття спадщини був неповнолітнім, а тому має право на обов'язкову частку у спадщині відповідно до приписів ч. 1 ст. 1241 ЦК України.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у листі від 16.05.2013 року

і3.

№ 24-753/0/4-і3 «Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування» відзначив, що захист права на обов'язкову частку в спадщині може здійснюватись шляхом пред'явлення вимог про визнання права на обов'язкову частку в спадщині (ст. 1241 ЦК), перерозподіл спадщини (ст. 1280 ЦК), визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину (ст. 1301 ЦК). Спадкування обов'язкової частки в спадщині здійснюється на підставах встановлених законом, шляхом прийняття спадщини в порядку, передбаченому статтями 1268 - 1269 ЦК. Право на обов'язкову частку в спадщині не залежить від змісту заповіту, отже рішення суду про визнання недійсним заповіту в частині, що порушує права спадкоємця на обов'язкову частку в спадщині, не вимагається. У разі відмови нотаріуса видати свідоцтво про право на обов'язкову частку в спадщині зазначена відмова може бути оскаржена до суду в порядку позовного провадження.

З огляду на характер заявлених позивачем вимог, а саме визнання права власності на нерухоме майно в порядку спадкування за законом, та принципу диспозитивності цивільного судочинства, за яким розгляд справи обмежується заявленими сторонами вимогами, суд не вбачає підстав для задоволення вказаної частини вимог. Проте, зазначене не позбавляє позивача звернутись до суду з позовом про захист прав та законних інтересів неповнолітнього ОСОБА_2 в один із способів, зазначених судом вище.

Враховуючи викладене, керуючись ст.ст. 225, 1217, 1218, 122, 1223, 1233-1236, 1247, 1248, 1251, 1257 Цивільного кодексу України, ст.ст. 44, 56 Закону України «Про нотаріат»,

ст.ст. 10, 60, 145, 169, 208, 209, 212-215, 218 Цивільного процесуального кодексу України, суд, -
в и р і ш и в:

в задоволенні позову ОСОБА_1, яка діє в інтересах неповнолітнього ОСОБА_2, до ОСОБА_3, треті особи: Орган опіки та піклування Франківської районної адміністрації Львівської міської ради, Відділ державної реєстрації речових прав на нерухоме майно Реєстраційної служби Львівського міського управління юстиції про визнання заповіту недійсним - відмовити. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруковані з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 464/5548/14-ц у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, шойнозазначеного рішення від 23.12.2014 року, яке, відтак, набуло законної сили.

Б.4).

Фактично аналогічних висновків суд дійшов, відмовивши у задоволенні позову про визнання заповіту недійсним, й у отриманню подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/29518906> рішенні Ізмаїльській міськрайонний суд Одеської області від 20.02.2012 року в справі № 1510/762/12 (провадження № 2/500/279/13), визнавши при цьому, що непрацездатним позивачем у справі було порушено питання про визнання заповіту недійсним зокрема й з підстав порушення права позивача на обов'язкову частку у спадщині:

«Позивач ОСОБА_6 звернувся до суду з позовом, який уточнив та яким просив визнати недійсним заповіт, складений ОСОБА_8 та посвідчений 23.03.2009 року, приватним нотаріусом Ізмаїльського міського нотаріального округу ОСОБА_4, мотивуючи тим, що вказаний заповіт, було посвідчено з порушенням норм діючого законодавства, оскільки на момент складання заповіту спадкодавець ОСОБА_8 мала поганий зір та не могла власноруч прочитати складений нею заповіт, а тому даний заповіт необхідно було посвідчувати в присутності свідків, крім цього, в заповіті не було вказано, яке саме майно заповідається та на підставі якого правостановлюючого документу.

Також, на час складання заповіту, позивач ОСОБА_6 являвся інвалідом другої групи, тобто був непрацездатним, однак дана обставина не була врахована приватним нотаріусом ОСОБА_4 під час посвідчення заповіту. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення отриманої за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/35563832> ухвали апеляційного суду Одеської області від 20.11.2013 року в справі Ізмаїльського міськрайонного суду Одеської області від 20.02.2012 року в справі № 1510/762/12 залишене без змін, відтак, це рішення набуло законної сили.

Б.5).

Більше того, у отриманню подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/27545696> рішенні Володарського районного суду Київської від 22.10.2012 року в справі № 1010/732/2012 (провадження № 2/1010/125/2012), суд, встановивши, що позивачка у справі є непрацездатною, проте оспорюваним нею заповітом вона була позбавлена права

на спадкове майно повністю, суд, все одно, не знайшов підстав для визнання оспорюваного заповіту недійсним:

«Позивач ОСОБА_1 звернулася до суду з названою позовною заявою, в якій вказувала, що ІНФОРМАЦІЯ_1 померла її мати - ОСОБА_3.

Після її смерті відкрилась спадщина, яка складається з житлового будинку, що знаходиться по АДРЕСА_1. Спадкоємцями за законом після смерті матері є вона, як дочка, і брат - ОСОБА_4.

Їй стало відомо, що 01.07.2003 року мати склала заповіт на сина - ОСОБА_4, який був посвідчений секретарем виконкому Березнянської сільської ради Володарського району Київської області. Про це вона дізналася при пред'явленні до неї позову про усунення від права на спадщину.

Просила визнати складений заповіт недійсним, оскільки мати ніколи не мала наміру позбавити її частини у спадщині.

У судовому засіданні позивач підтримала позовні вимоги, пояснила суду, що її незаконно позбавили права на спадщину.

Відповідач не визнала позовних вимог, дала пояснення суду, що позивач ухилялась від виконання обов'язків по утриманню матері, тому не має права на частку у спадщині.

Заслухавши пояснення сторін, дослідивши письмові докази, суд вважає, що позов не підлягає до задоволення з наступних підстав.

Судом встановлені такі факти та відповідні їм правовідносини.

01 липня 2003 року ОСОБА_3 склала заповіт на ОСОБА_4, який посвідчений секретарем виконкому Березнянської сільської ради Володарського району Київської області, зареєстрований в реєстрі за №32. Відповідно до ч. 1 ст. 1235 ЦК України заповідач може призначити своїми спадкоємцями одну або декілька фізичних осіб, незалежно від наявності у нього з цими особами сімейних, родинних відносин, а також інших учасників цивільних відносин.

21.08.2006 року до Володарського районного суду Київської області надійшла позовна заява ОСОБА_4 про усунення ОСОБА_1 від права на спадкування.

30.10.2006 року рішенням Володарського районного суду Київської області позов ОСОБА_4 задоволено.

Усунено ОСОБА_1 від права на обов'язкову частку в спадщині за законом після смерті ОСОБА_3.

26 вересня 2012 року рішенням Колегії судової палати в цивільних справах Апеляційного суду Київської області рішення Володарського районного суду Київської області від 30 жовтня 2006 року скасоване, ухвалене нове рішення.

У задоволенні позову ОСОБА_2 (як правонаступника ОСОБА_4) до ОСОБА_5 про усунення від права на спадкування відмовлено.

Рішення суду набрало законної сили.

Відповідно до ч. 3 ст. 1235 ЦК України заповідач не може позбавити права на спадкування осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині.

Згідно ч. 1 ст. 1241 ЦК України малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця, непрацездатна вдова (вдівець) та непрацездатні батьки спадкують незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б кожному з них у разі спадкування за заповітом (обов'язкова частка). Чинність заповіту щодо осіб, які мають право на обов'язкову частку спадщині, встановлюються на час відкриття спадщини.

За ч. 2 ст. 1220 ЦК України часом відкриття спадщини є дата смерті особи або день, з якого вона оголошується померлою (частина третя статті 46 цього Кодексу).

ОСОБА_3 померла ІНФОРМАЦІЯ_1, що підтверджено копією свідоцтва про смерть, серія НОМЕР_1.

На день смерті спадкодавця позивачеві ОСОБА_1 виповнилось повних 57 років, вона на час відкриття спадщини була непрацездатною (адже народилася ІНФОРМАЦІЯ_2).

Непрацездатні громадяни - особи, які досягли встановленого законом пенсійного віку (Закон, ВР України, від 09.07.2003 р., №1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»).

Перелік осіб, які мають право на обов'язкову частку, що визначений статтею 1241 ЦК України, є вичерпним і розширеного тлумачення не потребує.

Позивач у позовній заяві просила визнати заповіт недійсним, посилаючись на те, що її мати не мала наміру позбавити її права на спадщину.

Відповідно до ст. 1234 ЦК України право на заповіт має фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Право на заповіт здійснюється особисто.

У судовому засіданні не встановлено підстав для визнання заповіту недійсним, він складений з додержанням вимог цивільного законодавства.

Керуючись ст. ст. 1234, 1235, 1257 ЦК України, ст. ст. 10, 11, 60, 209, 212-215, 218 ЦПК України, суд,-

ВИРІШИВ:

У позові ОСОБА_1 до ОСОБА_2 про визнання заповіту недійсним відмовити. [виділено за текстом мною – В.Д.]».

15.

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруковані з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 1010/732/2012 у цьому реєстрі відсутні судові рішення про скасування, за наслідками відповідного оскарження, шойнозазначеного рішення від 22.10.2012 року, яке, відтак, набуло законної сили.

3. Викладене у підпунктах А) та Б) даного конституційного звернення неоднозначне застосування судами України положень частини першої статті 215 Цивільного кодексу України щодо визначення в якості підстав недійсності заповітів як односторонніх правочинів недодержання вимог, передбачених частиною першою статті 203 Цивільного кодексу України, стосовно обмеження встановленого частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України права на спадкування осіб, які на час вчинення заповіту мали право на обов'язкову частку в спадщині заповідача, призводить до порушення мого конституційного права на набуття права приватної власності, виходячи із такого.

Частина 5 статті 216 Цивільного кодексу України визначає, що вимога про застосування наслідків недійсності нікчемного правочину може бути пред'явлена будь-якою заінтересованою особою.

Правове поняття «інтерес» було, певною мірою, визначено Рішенням Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) від 08.04.1999 року (справа N 1-1/99) N 3-рп/99.

Як випливає з пунктів 3, 4 вказаного Рішення Конституційного Суду України "інтерес" особи є оціночним поняттям, в його основі полягає потреба у здійсненні дій, спрямованих на захист прав цієї особи самого різноманітного характеру.

В свою чергу, згідно статті 15 Цивільного кодексу України кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання. Кожна особа має право на захист свого інтересу, який не суперечить загальним засадам цивільного законодавства.

Відповідно до статті 16 Цивільного кодексу України кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу; способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути: визнання права; визнання правочину недейсним; припинення дії, яка порушує право; відновлення становища, яке існувало до порушення; примусове виконання обов'язку в натурі; зміна правовідношення; припинення правовідношення; відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; відшкодування моральної (немайнової) шкоди; визнання незаконними рішення, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб; суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом.

Із огляду на шойновикладене я звернулася до *міськрайонного суду області із позовною заявою, копія якої прикладається до даного конституційного звернення, про визнання недейсним заповіту, складеного моїм батьком, та який (заповіт) 15.07.2013 року було посвідчено приватним нотаріусом міського нотаріального округу Київської області*

Зазначеним заповітом від 15.07.2013 року було змінено заповіт мого батька від 20.09.2006 року, у тому числі змінено загальні частки (у бік зменшення): мене особисто та мого брата

Відповідно до заповіту від 15.07.2013 року загальна частка мого брата *як* спадкоємця у всьому спадковому майні становить, за моїми оцінками, менше половини обов'язкової частки, яка належала б йому *у разі спадкування за законом.*

На час складання заповіту від 15.07.2013 року та на час відкриття спадщини мій брат 60-ти річного віку не досяг, проте вже втратив здатність до обраної ним самим, у відповідності до статті 43 Конституції України, праці та вийшов на пенсію за вислугою років.

З метою здобуття відповідних доказів, на обґрунтування положень даного конституційного звернення, рку мною було направлено запит до Пенсійного Фонду України, проте

Отже, заявленню в даному конституційному зверненні підлягає й клопотання про витребування з відповідних підрозділів Пенсійного фонду України відомостей про призначення (та його підстави) держаного пенсійного забезпечення мого брата

Таким чином, на мою думку як прямо зацікавленої особи, зазначений заповіт від 15.07.2013 року підлягає визнанню недійсним, оскільки, як вказано вище в даному зверненні, за моїми оцінками, які підлягають перевірці загальним судом, загальна частка мого брата як спадкоємця у всьому спадковому майні становить менше половини обов'язкової частки, яка належала б йому у разі спадкування за законом, що є прямим порушенням норми частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України, у разі, якщо мій брат, на час відкриття вказаної спадщини, вважався, як особа, яка має право на призначення державного пенсійного забезпечення та отримання пенсії як державної виплати (пенсіонером, виплата пенсії якому забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України), таким, що, як спадкоємець, має, відповідно до частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України, право, на, незалежно від змісту заповіту, половину частки, яка належала б йому у разі спадкування за законом (обов'язкову частку).

Необхідно наголосити, що *суди касаційної інстанції в Україні виходять із того, що подання позовів про визнання нікчемних угод недійсними не є обов'язковим, але не є забороненим, тобто можливим*. Так, наприклад, в пункті 2.5.2 постанови свого пленуму від 29.05.2013 року «Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними» Вищий господарський суд України дійшов наступного висновку: «За змістом частини другої статті 215 ЦК України нікчемний правочин, на відміну від оспорюваного, є недійсним незалежно від наявності чи відсутності відповідного рішення суду. Однак це не виключає можливості подання та задоволення позову про визнання нікчемного правочину (господарського договору) недійсним.».

Слід також зазначити, що положеннями частин 3, 4 статті 1254 Цивільного кодексу України визначається:

3. Кожний новий заповіт скасовує попередній і не відновлює заповіту, який заповідач склав перед ним.
4. Якщо новий заповіт, складений заповідачем, був визнаний недійсним, чинність попереднього заповіту не відновлюється, крім випадків, встановлених статтями 225 і 231 цього Кодексу.

Ухвалою (копія якої прикладається до даного конституційного звернення) м'єськрайонного суду області за наслідками розгляду моєї позовної заяви за вказаним вище позовом, було відкрито провадження у справі № 357/1098/15-ц (провадження 2/257/1152/15), про визнання недійсним заповіту та свідоцтва про право на спадщину. В свою чергу, 17.03.2015 року було постановлено рішення м'єськрайонного суду області по суті позовних вимог у вказаній справі, яке (рішення) законної сили не набуло, оскільки на нього позивачкою у вказаній справі було, у строки, визначені процесуальним законом, подано апеляційну скаргу.

Із огляду на те, що право на успадкування спірного спадкового майна, яке залишилось після померлого батька, відкрилося менш ніж три роки тому (загальний строк позовної давності), подавачка даного конституційного звернення не позбавлена права та можливості на захист свого цивільного права на частку в цьому спадковому майні й шляхом подання позову про визнання права власності на частку в спадковому майні, без врахування нікчемного, на переконання подавачки даного звернення, заповіту від 15.07.2013 року.

Отже, підсумовуючи все шойновикладене в цьому пункті даного конституційного звернення можна обґрунтовано стверджувати, що, при виявленні неоднозначного застосування судами України положення частини першої статті 215 Цивільного кодексу України положення частини першої статті 215 Цивільного кодексу України стосовно визнання обмеження, встановленого частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України, права на спадкування осіб, які на час вчинення заповіту мали право на обов'язкову частку в спадщині заповідача, як підстави недійсності, в цілому або в частині його окремих розпоряджень, заповіту як одностороннього правочину, таке неоднозначне застосування порушуватиме (з високою ступеню ймовірності може призвести до порушення) моє (мого) конституційне (ного) право (а) на набуття приватної власності в порядку, визначеному законом (стаття 41 Конституції України).

Відповідно до неодноразово сформульованої та усталеної правової позиції Конституційного Суду України конституційне звернення має бути внесено особою, яка є суб'єктом відповідних конституційних прав і свобод та має підстави стверджувати про їх порушення або можливість порушення внаслідок неоднозначного застосування норм Конституції або законів України судами України, іншими органами

17.

державної влади, а тому прагне отримати офіційну інтерпретацію норм, які були застосовані при розв'язанні спірних правовідносин з метою забезпечення реалізації чи захисту своїх прав та свобод.

4. Отже, аналіз вищевикладених в даному конституційному зверненні судових рішень, які є відкритими для ознайомлення в Єдиному державному реєстрі судових рішень, стосовно застосування судами положення частини першої статті 215 Цивільного кодексу України свідчить про наявність неоднозначного застосування судами загальної юрисдикції положення частини першої статті 215 Цивільного кодексу України стосовно визнання обмеження, встановленого частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України, права на спадкування осіб, які на час вчинення заповіту мали право на обов'язкову частку в спадщині заповідача, як підстави недійсності, в цілому або в частині його окремих розпоряджень, заповіту як одностороннього правочину.

Така неоднозначність порушує, як було показано вище в даному конституційному зверненні, або може призвести до порушення моє (мого) конституційне (ного) право (а) на набуття приватної власності в порядку, визначеному законом (стаття 41 Конституції України), а саме набуття права власності на спадкове майно.

5. Представника за законом або уповноваженого за дорученням для представництва моїх інтересів за даним конституційним зверненням – не маю, у конституційному провадженні за цим зверненням братиму участь особисто.

6. За таких обставин, керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 2, 38, 42, 43, 46, 49, 50, 58, 61, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України»

ПРОШУ:

1. Відкрити провадження у справі Конституційного Суду України за даним конституційним зверненням.
2. Витребувати з відповідних підрозділів Пенсійного фонду України відомості про призначення (та його підстави) державного пенсійного забезпечення мого брата
3. Прийняти рішення, яким дати, в аспекті даного конституційного звернення, офіційне тлумачення положення частини першої статті 215 Цивільного кодексу України, за якою "Підставою недійсності правочину є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами першою - третьою, п'ятою та шостою статті 203 цього Кодексу», роз'яснивши, в аспекті даного конституційного звернення, що обмеження встановленого частиною першою статті 1241 Цивільного кодексу України права на спадкування осіб, які на час вчинення заповіту мали право на обов'язкову частку в спадщині заповідача, є підставою недійсності, в цілому або в частині його окремих розпоряджень, заповіту як одностороннього правочину.
4. Визначитись щодо необхідності об'єднання даного конституційного звернення в одне конституційне провадження з іншим моїм конституційним зверненням від 25.05.2015 року, щодо офіційного тлумачення, в аспекті конституційного звернення, положення частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України.

Додатки (додані копії документів засвідчені, на кожній сторінці, згідно п. 5.27 Національного стандарту України ДСТУ 4163-2003 "Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації", затвердженого наказом Держспоживстандарту України № 55 від 07.04.2003 р., відміткою про засвідчення копії документа, яка (відмітка) складається зі слів "Згідно з оригіналом" або «Оригінал роздруківки», «Драмарецька В.Г.», особистим підписом Драмарецької В.Г., дати засвідчення); в разі отримання документів за Інтернет посиланнями останні містяться, якщо не зазначено інше, в нижніх або верхніх кутах цих документів:

1. Копія сторінок паспорта Драмарецької В. Г.- 1 двосторонній арк.
2. Роздруківка Рішення КСУ від 11 лютого 2014 року № 1-рп/2014 у справі № 1-1/2014 за конституційним зверненням громадянина Запорожцева Олександра Семеновича щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України (справа про право на обов'язкову частку у спадщині повнолітніх непрацездатних дітей спадкодавця)– 4 двосторонніх арк.
3. Роздруківка Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) від 08.04.1999 року (справа N 1-1/99) N 3-рп/99 – 2 двосторонніх арк.
4. Копія свідоцтва про народження Драмарецької В.Г. – 1 арк.15
5. Копія свідоцтва про смерть спадкодавця Драмарецького Г.С.- 1 арк.
6. Копія заповіту Драмарецького Г.С. від 15.07.2013 року – 1 двосторонній арк.
7. Копія заповіту Драмарецького Г.С. від 20.09.2006 року – 1 двосторонній арк.
8. Витяг про реєстрацію у спадковому реєстрі спадкової справи № 55810243 спадкодавця Драмарецького Г.С.- 1 арк.
9. Копія позовної заяви від 24.01.2015 року до міськрайонного суду області – 8 двосторонніх арк.
10. Копія ухвали міськрайонного суду області від.) від 18.02.2015 року по відкриття провадження в справі № 357/1098/15-ц (провадження 2/257/1152/15) – 1 арк.
11. Копія рішення міськрайонного суду області від.) від 17.03.2015 року в справі № 357/1098/15-ц (провадження 2/257/1152/15) - 2 двосторонніх арк.
12. Копія апеляційної скарги подавачки даного конституційного звернення на рішення міськрайонного суду області від.) від 17.03.2015 року в справі № 357/1098/15-ц - 8 двосторонніх арк.
13. Копія ухвали апеляційного суду Київської області від 2015 року про відкриття апеляційного провадження у справі № 357/1098/15-ц – 1 арк.
14. Роздруківка статей 4, 15, 16, 203, 215, 216, 228, 1216, 1223, 1241, 1254, 1257 Цивільного кодексу України – всього 5 двосторонніх арк.
15. Роздруківка статті 12 Закону України «Про міжнародне приватне право» - 1 арк.;отримана подавачкою за Інтернет посиланням <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%20%B4%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE> – 1 арк.
16. Роздруківка розділу «Правові наслідки невідповідності змісту правочину законодавству» Узагальнень Верховного Суду України від 24.11.2008 року «Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними»; роздруківка отримана за Інтернет посиланням <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0003700-08> - 2 арк.
17. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/40987887> рішення Кагарлицького районного суду Київської області в справі № 368/1423/14-ц (провадження 2/368/432/14) від 17.10.2014 року – двосторонніх 3 арк.
18. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/9197716> рішення Ленінського районного суду м.Запоріжжя від 12.09.2007 року в справі № 2-1288/2007 та відповідна роздруківка з ЄДР судових рішень - двосторонніх 2 арк.
19. В отриманому подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/1242064> рішенні Кобеляцького районного суду Полтавської області від 25.12.2007 року в справі № 2-789/2007 та відповідна роздруківка з ЄДР судових рішень - двосторонніх 1 арк.
20. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/23756362> рішення Якимівського районного суду Запорізької області від 19.04.2012 року в справі № 0828/460/2012 (Номер провадження 2/0828/125/2012) та відповідна роздруківка з ЄДР судових рішень - двосторонніх 3 арк.
21. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/27252326> рішення Кіровського районного суду м.Дніпропетровська від 14.04.2011 року в справі № 2-1392/11 та відповідна роздруківка з ЄДР судових рішень - двосторонніх 2 арк.

22. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/10021071> рішення Петровського районного суду м. Донецька від 22.06.2010 року в справі № 2-3513/2010 та відповідна роздрукована з ЄДР судових рішень - двосторонній 1 арк.
23. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/1532754> рішення Томашпільського районного
24. суду Вінницької області від 20.02.2008 року в справі № 2-177/2007р та відповідна роздрукована з ЄДР судових рішень – 1 двохсторонній арк.
25. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/41761928> рішення Рівненського міського суду Рівненської області від 03.12.2014 року в справі № 569/1789 І/14-ц та відповідна роздрукована з ЄДР судових рішень - двосторонній 1 арк.
26. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/8907225> рішення Томаківського районного суду Дніпропетровської області від 07.04.2010 року в справі № 2-32/2010 року та відповідна роздрукована з ЄДР судових рішень - двосторонній 2 арк.
27. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/42512280> рішення Сихівського районного суду м. Львова від 23.12.2014 року в справі № 464/5548/14-ц (провадження № 2/464/1348/14) та відповідна роздрукована з ЄДР судових рішень - двосторонній 3 арк.
28. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/29518906> рішення Ізмаїльській міськрайонний суд Одеської області від 20.02.2012 року в справі № 1510/762/12 (провадження № 2/500/279/13) та відповідна роздрукована з ЄДР судових рішень – двосторонній 2 арк.
29. Отримане подавачкою даного конституційного звернення за Інтернет посиланням <http://www.revestr.court.gov.ua/Review/27545696> рішенні Володарського районного суду Київської від 22.10.2012 року в справі № 1010/732/2012 (провадження № 2/1010/125/2012) та відповідна роздрукована з ЄДР судових рішень – двосторонній 1 арк.
30. Копія адвокатського запиту № 77 –ММ від 19.05.2015 року Начальнику Пенсійного фонду України, стосовно надання – 1 арк.
31. Копія листа Пенсійного фонду України № 10642/12 від 25.05.2015- 1 арк
32. Роздрукована пункту 2.5.2 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 року «Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними»; отримана подавачкою за Інтернет посиланням <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0011600-13> - двосторонній 1 арк.
33. Роздрукована статтей 2, 38, 42, 43, 46, 49, 50, 58, 61, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України» - 4 двосторонній та односторонній арк.
34. Роздрукована статті 69 Закону України «Про нотаріат»; отримана за Інтернет посиланням <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3425-12/page?text=%F1%EF%E0%E4%F9> – 1 арк.
35. Роздрукована частини 1, 2 глави 3, частини 5 глави 10 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України; отримані за Інтернет посиланнями <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12/page3?text=%E7%E0%EF%EE%E2%B3%F2> , <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12/page4?text=%E7%E0%EF%EE%E2%B3%F2> - всього двосторонній 2 арк.
36. Два примірники даного конституційного звернення та доданих до нього документів та матеріалів – всього 98 арк.

21.08.2015

Драмарецька В.Г.